

ביאורים

הגאולה המתוארת בספרי הנביאים, נראית לעיני הקורא אידאלית מאוד - חיים רוחניים וגשמיים מפותחים, דביקות וקשר בין ישראל לאביהם שבשמים ועוד. והנה, עם ישראל חזר לארצו, וגילה שהעניינים אינם פשוטים כלל וכלל - לא כל עם ישראל עסוק בקריאה בשם ה', מעשים הקשורים בתחיית האומה, נעשים דווקא בידי אנשים פחותי ערך, שחלקם לא מכוונים את מעשיהם ה'אידאליסטיים' לשם שמים, או שחיים בקטנות וברדידות. דבר זה יוצר בלבול. האם ייתכן שמהלכים כה גדולים וחשובים יתגלו דווקא בידי אנשים אלה? וכיצד בסופו של דבר יתחבר כל זה לגאולתם השלמה של ישראל?

הרב קוק מסביר, שמצד אחד, כדי לממש את האידאל הגדול - שהעולם הרוחני יתבסס בעולם החומרי - הכוחות הרוחניים צריכים לרדת, (על מנת שניתן יהיה לקדם ולחזק את אותם אידאלים בפועל בעולם הזה). ירידה זו גוררת אחריה מצב שבו דווקא אנשים ירודים ופחותים מגלים אידאלים רוחניים, ועוסקים בהם. אולם מצד שני מסביר הרב קוק, אנשים אלה הם בעלי יכולת גשמית גדולה וחזקה, ופעמים רבות דווקא אצלם מצוי המרץ והכוח החזק לקדם את האידאלים שבעולם החומרי.

ומה יהיה בסופו של דבר? עם התקדמות תהליך הגאולה, נמצאים בעם ישראל אנשים גדולים וטהורים שעוסקים באידאלים אלה בטהרתם. ואז זוכים לפתע אידאלים אלה להיגאל, להתרומם, להשפיע, ולרומם את כל העוסקים בהם. ואפילו אלה שרחוקים מדרך ה', מתרוממים דרכם בקלות רבה יותר מהתרוממות רגילה של אדם פרטי שמתעורר בו כוח הטוב.

כשזוכים ישראל לרוממות רוחנית, גם האחדות שביניהם מתגברת. כדי שאחדות תתקיים, יש צורך בגורם ש'פרנס' אותה. כאשר עם ישראל נמצא במצב של רדידות רוחנית, הכוח היחיד המאחד הוא הגזע המשותף ועוד עניינים חיצוניים (מגורים משותפים, צורך לשרוד יחד בחיים ועוד). אולם אין די בדברים אלו כדי לאחד פרודים רבים הקיימים בחיי האדם, ולכן, האדם העושה תשובה ומתורם, צריך לכוון שבתשובתו הוא מפרנס ומחזק את האחדות הזו, ומייצר דבר מהותי שבכוחו לאחד את עם ישראל. ואז, יכולים עם ישראל יחד לקדם ולרומם את העולם כולו, ולהשתמש בכוחות הגדולים הטמונים בהם, לגלות בעולם את תפקידם הגדול, ולרומם את העולם כולו אל המטרה שיעד לו בורא עולם.

הרחבות

• תורה ותשובה בשביל האומה

צריך לעזור לתשובה גם בשביל קיום האמה. בדומה לכך, הרב קוק מדריך ללמוד תורה גם בשביל האומה, ומגדיר זאת כתורה לשמה: "אחד מהדרכים של עסק התורה לשמה הוא להעשיר את כנסת ישראל בכוחות רוחניים גדולים..." [אורות התורה ב, ד].

• השמעת יחידי הסגולה על ההמון

עד בא התור, שמתעוררים עדיני לב חמושים בכח צדקת ה'. בספר אורות, הרב קוק כותב שעם ישראל זקוק ל"חסידיים גדולים המיוחדים בגדלות הדעה" והם ישפיעו מכוחם הרוחני על כל העם באופן סגולי על ידי קשר הנשמות זו לזו. "הרוחניות החיובית כבר היא מתפלשת באומה מאליה, על פי סגולתה הפנימית, על ידי הארת אלה היחידים, שהם שלוחי ציבור, ונושאים הם בלבבם את אוצר הרוחניות המחיה של כל העם" [אורות התחיה ד].

• גורלה של הציונות החילונית

אור ה' המעלה בערפלים, הגנוז בנקדת ציון היסודית, יופיע. הציונות היא דוגמה לתהליך המתואר בפסקה שלנו. הרעיון היסודי של הציונות הוא שיבת ישראל לארצו. רעיון זה הינו התגשמות חזון הנביאים והדרך לגאולת ישראל ותיקון העולם במלכות שדי. כאשר רעיון הציונות התפשט בהמון, הוא נתפס גם בצורות נמוכות ואפילו שליליות, של קישור הציונות עם חילוניות ופריקת עול תורה. הרעיון הקדוש היסודי של הציונות יתברר ויתגלה יותר, ואז, הקשורים לרעיון הציונות יחזרו בתשובה בהירה וקלה אל התורה והמצוות.

שאלות לדין

א. האם התשובה שמטרתה היא לקיים את האומה, נחשבת כתשובה 'לשמה'?

ב. אילו 'מחשבות גדולות' בנושא התשובה, מתגלות היום בצורה גסה וחומרית?

יא. צריך לעזור לתשובה גם בשביל קיום האמה. הא כיצד? אנהנו צריכים להיות אגודים בייחוד לדורות, האגד הרוחני שלנו צריך הוא פרנסה, פרנסתו היא ארץ החיים ומהלכי הדעות. פשטות וקיום אותם הדרכים והמשפחות הרי התקומות האחדותית קיימת, והיא מוסיפה כח לאחדות הגזע וייתר מיני סימני האחדות, אף על פי שהם מצד עצמם דברים עוברים ומשתנים; אבל בחלישות הרוחניות, הפרוד הרוחני מתגבר, והאחדות הפקדית של הגזע והעניינים החיצוניים לא יעצרו כח לאגד את הפרודים הרבים, שהחיים בתנאים החיצוניים והפנימיים מפרדים.

יב. יש שמחשבה יורדת ממרומי גדלותה וממקור טהרתה, מפני שאחרי אשר נתגשמה במעשה ובחיים טפלו בה אנשים שאינם הגונים והחשיכו את יפעתה. הירידה הזאת אנה ירדת עולם, כי אי אפשר שהטוב הרוחני המחשבי יהפך לרע, כי אם ירדת שעה, והיא גם כן לצרף עליה.

אותם האנשים, שהם קטנים באיכות, יש להם גדל פמותי, וגם מדה זו אף-על-פי שהיא נחשבת כלא לגבי האיכות, מפל מקום כשהיא מצטרפת עם האיכות היא מעטרתה, ו"ברב-עם הדרת מלך". ולא דוקא הפמות המספרית כי אם גם הפמות הפקדית, המרץ וההפץ לרדף ולהשיג, לכוון את המבקש על ידי דרכים מעשיות והתגלות הפכה. כל זה מתגלה יותר אצל אנשים בעלי חמר חזק וגם וחסרי רוח אצילי, המתיש על-פי רב את הפכה ביחוש להחמר. כאשר המחשבה צריכה לקנות לה בסיס חמרי, דרפה לרדת ממעלתה. בפרק כזה הגה היא משלכת לארץ ופריצים באים בה ומחללים את קדשיתה. אבל עם זה מתרבים אכלוסיה, והתגלות האמץ החמרי הולכת ונוספת.

הדברים הולכים כך עד בא התור, שמתעוררים עדיני לב חמושים בלח צדקת ד', והם עולים עד ראש הפסגה של מקור טהרת המחשבה, ומתעמקים בתוכיותה, מכניסים בה את הטהר שבנשמתם, את פנותיהם העדינות ומחשבותיהם הנזות. ומתוך כך, זו המחשבה הפלילית בעצמה, שמפני מכאוביה הרוחניים, מדקירת הקוצים הסובבים אותה, היא מטלת עיפה בחלשת כח. בתרדמת מות, וכמעט באין רוח חיים, מתעוררת היא ומתחלת להשפיע על כל הנגשים אליה טל חיים בהוד גבורה מפנימיותה, ואז מתעלים בעליה. כל הדברים בה. וגם אותם אשר דבקו בה בימי ענייה הרוחני, אשר על ידי דודן ושוכבות רשע סרו מהדרך הראשית הסלולה למגמתה של המחשבה, הנם גם הם מתעלים עמה, שבים על ידה בתשובה בהירה ועליונה במעוף נשך בקלות נפלאה, שאין דומה לה בכל גלוי של חזיון תשובה הבאה מצד התעוררות הלח הטוב של איזו נפש פרטית. המחנה הזה בא יבוא ולא יאחר. אור ד' המעלה בערפלים, הגנוז בנקדת ציון היסודית, יופיע, יעלה מעמק הבקא את מקדש מלך עיר מלוכה וכל אגפיה, ועמה יעלו כל המחזיקים בכנה מעילה, הקרובים והרחוקים, לתחית אמת וישועת עולמים.

פרנסה - מזון רוחני המסייע לשמר את האחדות שבאומה. ארץ החיים ומהלכי הדעות - שעל-פי דרכה של תורה. התימות - שייכות ההתאמה הפנימית [הערת הרב צבי יהודה קוק] בין חלקי האומה ופרטיה. והאחדות המקרית - אחדות שאינה רוחנית ופנימית. שהם קטנים באיכות. יש להם גדל פמותי - אמנם אינם אנשי מעלה, אבל הם רבים. הפמות הפקדית - גודל היכולת והכוח. המתיש על פי רב את הלח ביחוש להחמר - נחלש כוחם של בעלי הרוח האצילי, כאשר הם רוצים ליישם את המחשבה ולהוציאה לפועל. ופריצים - אנשים שאינם הגונים. מתעלים בעליה - מתעלה תפיסתם והם רואים את אותה מחשבה בצורה יותר מרוממת ואידאליסטית. המעלה - המוסתר. נקדת ציון היסודית - מהותה הפנימית של הוויית המלכות הישראלית [הערת הרב צבי יהודה קוק].